בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –
יגדיל תורה

גליון מספר: 32
שבת פרשת כי תשא
העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי
מאור - 0542390375

כוחם של הלוחות השניים

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

לאחר חטא העגל, משה רבנו משליך את הלוחות הראשונים ושובר אותם. בהמשך הפרשה, אומר הקב"ה למשה לפסול לוחות חדשים: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ".

ויש לשאול, האם הקב"ה הסכים עם משה רבנו במעשה שבירת הלוחות?

דבר זה מבואר במסכת שבת (פז ע"א): "ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו - שנאמר אשר שברת ואמר ריש לקיש: יישר כחך ששיברת".

כעת יש לשאול, האם יש הבדל בין הלוחות הראשונים ללוחות השניים, ומהן ההשלכות של הבדל זה?

האבן עזרא מביא שרב סעדיה גאון כתב שהלוחות השניים נכבדים מהראשונים בשבעה דברים: 1. שתיקן להם ארון ששם בו את הלוחות. 2. בשניים כתוב: "ולמען ייטב לך" שזה רומז לטוב שבעולם הבא. 3. על הלוחות השניים נכרתו ג' בריתות: "הנה אנכי כורת ברית", "כרתי אתך ברית" ו"ויכתוב על הלוחות את דברי הברית". 4. יש בלוחות השניים גם מהשמים וגם מהארץ כמו גוף של בן אדם, וכמו שנאמר (דברים ל, יט): "העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ". 5. את הראשונים הוריד ביום חול ואת השניים ביום קדוש - יום כיפור. 6. בעקבות קדושת הלוחות השניים קרן עור פני משה. 7. את הלוחות השניים כן קיבלו ישראל בעוד שהראשונים נשברו.

אך האבן עזרא דחה בתוקף את דברי רב סעדיה גאון, וכתב שדבריו "כדברי חלום לא מעלים ולא מורידים רק יצא עתק מפיו". האבן עזרא סובר שאין כל מעלה בלוחות השניים על פני הראשונים - "כי ידוע כי מכתב האחרונים כמכתב הראשונים מכתב אלהים הוא".

אומנם, הנציב מוולוזי'ן בפירושו העמק דבר הולך בדרכו של רב סעדיה גאון, ומבאר שיש הבדל משמעותי מאד בין הלוחות הראשונים ללוחות השניים. הנציב מוולוזי'ן סובר ש"דברי הגאון לאו דברי ריק הן". ומוכיח מכמה מדרשים שאכן ישנו הבדל בין

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון<<

ערבות הדדית בעמ"י

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

הקדמה:

מדי פעם בפעם, יכולים אנו לראות אדם אחר השרוי במצוקה. לעיתים רבות חומרתה של המצוקה בה הוא נתון הינה פועל יוצא של מעשהו ובחירתו האישיים. הבעיה המרכזית היא שפעמים רבות אין האדם ירגיש בנזק העצום שהוא גורם לעצמו ע"י מעשיו, אולם אנו, הסביבה הפוקדת את עולמו נוכל להבחין היטב בקלקולם המביש שמעלליו הובילוהו אליהם. כך לדוגמא אדם הנתון להתמכרות לדבר מזיק כזה או אחר, ייתכן שבשלביו הראשונים בשערי ההתמכרות הזו אין הוא ירגיש ברעתה כלל, אלא להיפך הדבר ירווה לו עונג גשמי רב, עד כי ידמה הוא בליבו שהנה מצא הוא את כל מבוקשו ואת כל מה שהיה חסר לו עד כה. כל בר דעת מבין בשכלו שאכן תחושותיו הטובות הינם תעתוע ודמיון שווא בלבד. ולכן, הסובבים לו החוזים במצבו העגום, יכולים לזהות את צרתו העמוקה אשר נתון הוא בתוכה, ולסייע לו להתעלות אל מעל מעמקי התהום שאל תוכה התחיל הוא לנפול.

אלא שאבקש לעמוד על שאלה יסודית וחשובה בעניין זה. האם ישנה חובה מוסרית מצד המוסר האלוקי לסייע לאדם כזה? האם עלינו להתערב בחייו בפועל ולדלותו ממעמקיו, דבר אשר ידרוש מאתנו מאמצי נפש כבירים והשקעת אנרגיות רבות, או שמא עלינו לנסות לפעול מעט בלבד ולהמשיך בחיינו מתוך תפיסה האומרת שכל אדם אחראי הוא לחייו האישיים. שמא מידה זו היא נפלאה אך מידת חסידות היא בלבד.

כמובן שכל אדם אשר לח הקודש של האומה הישראלית עוד מפיח בלבבו חיים עליונים, יענה מיד שאכן עלינו לעזור לו כפי כוחנו, אולם נבקש מעט לבסס את הדברים ולחזק בקרבנו את הערבות ההדדית גם בנוגע לחייו הנשברים של אדם אחר, אף אם אין שיברו נוגע אל חיינו האישיים בשום צורה שהיא.

"ועובר על פשע"

הרמ"ק הקדוש בספרו תומר דבורה (פרק א') שהזכרנו בדברינו גם בשבוע שעבר, מתבסס על עיקרון יסודי וחשוב- עיקרון ההידמות לבורא. הוא משתמש ביג' מידות הרחמים שבהם מנהיג השי"ת את המציאות, על מנת להבין את דרכי הנהגתו ית' בבריאה, ומתוך כך סולל הוא דרך ברורה לאדם אשר חפץ להדמות אל קונו.

אחת ממידותיו הרחומות של השי"ת היא "עובר על פשע". נעיין בדבריו הנפלאים של הרמ"ק הקדוש וננסה לדלות מתוכם יסודות נכבדים לנושא בו אנו עסוקים:

"הג' ועובר על פשע, זו מדה גדולה שהרי אין המחילה על ידי שליח אלא על ידו ממש של הקדוש ברוך הוא כדכתיב כי עמך הסליחה וגו' ומה היא הסליחה שהוא רוחץ העון כדכתיב אם רחץ ה' את צואת בנות ציון וגו' וכן כתיב וזרקתי עליכם מים טהורים וגו' והיינו ועובר על פשע שולח מימי רחיצה ועובר ורוחץ הפשע, הנה ממש כדמות זה צריך להיות האדם שלא יאמר וכי אני מתקן מה שפלוני חטא או השחית, לא יאמר כך שהרי האדם חטא והקב"ה בעצמו שלא על ידי שליח מתקן את מעוותו ורוחץ צואת עונו, ומכאן יתבייש האדם לשוב לחטא שהרי המלך בעצמו רוחץ לכלוך בגדיו."

מסביר הרמ"ק, שכאשר אדם חוטא ובוחר בדרך החומרית והמסואבת, הרי הוא יוצר לכלוך עב הן על חייו האישיים והן בעולם כולו. לכאורה מצד הדין האדם הינו האשם הבלעדי בקלקוליו ועליו לתת את הדין על מעשיו הרעים. אולם השי"ת במידת רחמיו המרובה, מרחם על האדם החוטא ומסייע לו בהשפעה עליונה לצאת מהחושך בו הוא נמצא כתוצאה ממעשיו הרעים. על אף שהאדם עצמו אחראי על הקלקול הגדול שהסתפח לחייו, השי"ת מסייע לו לצאת ממבוכתו ולא מניח למידת הדין להשאירו במערת נפשו השפלה.

ממשיך הרמ"ק ואומר שהאדם אשר חפץ לדבוק בקונו ולהתנהג במידותיו העליונות של השי"ת, צריך הוא לנהוג באותה הדרך ממש. כאשר הוא רואה אדם הנתון בצרה אשר

מעשיו הרעים והמקולקלים הם הם אשר הובילוהו אליה, אל לו לומר "אין מצבו של פלוני עסק שלי, הוא הגורם המרכזי למצבו ועליו לתקנו, האחריות איננה חלה עליי". אלא ישקיע האדם מאמצים כבירים על מנת להאיר את חיי חברו הנתון בצרה ויעזרהו כפי יכולתו במאמצים רבים. בדיוק כפי שהשי"ת בעצמו מטהרנו מחטאותינו.

א"כ לאור האמור עד כה, נמצא שישנה חובה מוסרית-אלוקית עליונה, לכל החפץ להדמות לבוראו לסייע ולעזור ככל האפשר לאדם אשר מעשיו הרעים הובילוהו לבאר שחת.

"לשארית נחלתו"

בהמשך דבריו, מביא הרמ"ק את הסיבה העמוקה והפנימית יותר שמלמדת אותנו מהיכן נובעת החובה הגדולה לסייע לחברינו בצרתו זו:

> "הד' לשארית נחלתו, הנה הקדוש ברוך הוא מתנהג עם ישראל בדרך זה, אומר מה אעשה לישראל והם קרובי שאר בשר יש לי עמהם שהם בת זוג להקב"ה וקורא לה בתי, אחותי, אמי, כדפירשו ז"ל, וכתיב ישראל עם קרובו ממש קורבה יש לו עמהם ובניו הם, והיינו לשארית נחלתו לשון שאר בשר ... לפיכך אינו סובל צערם וקלונם מפני שהם שארית נחלתו, כך האדם עם חבירו כל ישראל הם שאר בשר אלו עם אלו מפני שהנשמות כלולות יחד יש בזה חלק זה ובזה חלק זה ... וכן מטעם זה ישראל ערבים זה לזה מפני שממש יש בכל אחד חלק אבר מחבירו וכשחוטא האחד פוגם את עצמו ופוגם חלק אשר לחבירו בו נמצא מצד החלק ההוא חבירו ערב עליו אם כן הם שאר זה עם זה, ולכך ראוי לאדם להיותו חפץ בטובתו של חבירו ועינו טובה על טובת חבירו וכבודו יהיה חביב עליו כשלו שהרי הוא הוא ממש ומטעם זה נצטוינו ואהבת לרעך כמוך, וראוי שירצה בכשרות חבירו ולא ידבר בגנותו כלל ולא ירצה בו כדרך שאין הקדוש ברוך הוא רוצה בגנותנו ולא בצערנו מטעם הקורבה, אף הוא לא ירצה בגנות חבירו ולא בצערו ולא בקלקולו וירע לו ממנו כאילו הוא ממש היה שרוי באותו צער או באותה טובה."

מקראות רבות ומדרשי חכמים רבים, מורים כביכול על "קשר בשר" עמוק בין עמ"י להשי"ת. מסביר הרמ"ק שעומק העניין הוא שעמ"י והשי"ת קשורים הם בקשר ממשי. אנו כעם הקודש חלקים ממנו ממש, שתפקידנו להופיע את גודלו וקדושתו בעולם הגשמי המפורד. על עיקרון זה מתבסס הקשר העמוק של השי"ת ועם בחירו. מטעם זה על אף שימצאו בנו חטאים רבים ופגמים רבים, השי"ת מוחל וסולח לעוונותינו, כאב אשר לא יכול לשמור את כעסו על בנו שאר בשרו, וזאת כאמור מחמת היותנו חלקים משתלשלים מהשי"ת, שאר בשרו.

במבט עמוק יותר, ניתן לחזות בעיני רוחנו שעמ"י כולו הוא גוף אחד מאוחד, אשר כל פרט ופרט בו הוא כדמות איבר יחיד ביחס לגוף שלם. הלכך כל החפץ להדמות לקונו באופן מלא ומקיף, צריך לנהוג במידת הרחמים הזו אף הוא. כמו שהשי"ת מתייחס אלינו כאל שאר בשרו ממש, מצד היותנו בניו בחיריו, כך גם האדם צריך להסתכל על פרטיו של עמ"י. על אף שבמבט חיצוני נראה כביכול שאין כל קשר מהותי בין אדם לחברו, באמת כולנו שייכים לגוף אחדותי אחד, אשר כל אחד מאיתנו הוא חלק מיוחד מתוכו.

מתוך המבט העליון הזה אנו מבינים את עומק עניין הערבות ההדית המוזכרת גם כאן וגם בפסקה הקודמת שצטטנו. אם רואים אנו אדם השרוי בצרה שמעשיו הם אלו שהובילוהו אליה צריכים אנו להתייחס אל המקרה המצער הזה כאילו הוא התרחש בחיינו הפרטיים ממש! מתוך התחושה העליונה הזו, נרגיש מחוייבות עצומה לסייע לשאר בשרנו, לחברנו השרוי בצרה שהוא חלק מאיתנו ממש, שהרי כל בר דעת מבין עד כמה החובה הגדולה להציל את עצמו מונחת היא על צווארו.

ערבות הדדית במלחמות ישראל:

מתוך נקודת המבט העמוקה שאליה העפלנו לאורם של דברי הרמ"ק הקדוש, נוכל להתבונן בצורה עמוקה יותר על מלחמות ישראל ועל המניע הפנימי והמרכזי אשר מניע את הלוחמים הטהורים בעת המלחמות הקשות.

נעיין בדבריו הנפלאים של הרב קוק זצ"ל (עין אי"ה על מסכת שבת דף נו.). בתחילה פותח הרב בהתבוננות על המניע באומות העולם שמוביל אותם ליציאה למלחמה:

> "האומות, שמטרת הוויתן היא חמרית, והנן מצויירות כעין אגודת שותפים לצרכי קנינים אהובים או נדרשים להן, אצלן תהיה אהבת האומה בכללה רק אז מבוססת, כשתהיה תמיד חוזרת אל הפרטים, אל הטבת מצב המשפחה היחידה שלשם הטבתה התאגדה האומה, כשם שחיות מדבריות הבודדות בטבען מתקבצות לפעמים לרגלי צרה משותפת או למחזה ריוח של טרף משותף. ע"כ,

אימוץ הזכרת המשפחה ואיגודה לפי מצבן הן, הוא ראוי להיות ממכשירי זריזות הקרב, ע"כ היו הנשים באות במלחמה ומשותפות עם הבעלים."

כאשר אומה כזו או אחרת מתקבצת יחד במדינה אחת ומקימה חברה משותפת, נובע הדבר מתוך מניע חומרי ותועלתני לחלוטין. כלומר משפחות האומה ויחדיה מבינים את התועלת הרבה שיכולה להסתפח אל עולמם, במידה ואכן יחליטו הם להתקבץ יחדיו הן ברמה הכלכלית והן ברמה האנושית. מסיבה זו, כאשר יחליטו אנשי האומות לצאת למלחמה, יהיה אף זה מתוך מניע תועלתני שמטרתו לחזק את מדינתם לבל יגרעו מהם הטובות הרבות המסתפחות אליהם מקיבוצם המדיני. במילים אחרות, הסיבה שאוה"ע יוצאים להילחם ולחרף את נפשם, נובעת מתוך מניע תועלתני, אף אם כלפי חוץ מלובשים מעשיהם באהבת הלאום וכדו'.

ממשיך הרב:

"לא כאלה חלק יעקב, שתכלית מציאות האומה, מצד צורתה, מצד נשמתה ואורח חייה, בשביל קדושתה ורוח ד' השפוך עליה, זהו האוצר היותר יקר מכל חמדה, זהו החפץ העליון של כל יחיד באומה ושל כל הכלל כולו, זהו הנותן עז ועטרה להויית המשפחה עצמה בצביונה המקודש הישראלי.... היציאה למלחמה לא היתה ע"פ חשבון של הצלחת הפרט, שחשב שכשישוב מן המלחמה יהיה מוצלח ומאושר. לא, הוא צייר בעצמו כאילו התיאש מן החיים הפרטיים, והולך הוא בשמחה ע"מ למות מות גבורים וקדושים במלחמת ד' לרומם קרן לעמו, ע"כ כותב גט כריתות לאשתו ליאש את לבבו בכל האפשרי מקשר משפחה ומהרעיון הפרטי התלוי בו, בהיותו דורך מהלך של רעיון יותר כללי ויותר עליון, מהלך עבודת הקודש של העם כולו."

בשונה מהמניע המפעיל את אוה"ע ביציאתם למלחמותיהם, כאשר עמ"י יוצא להלחם אין זה נובע מתוך שיקולים תועלתניים, אלא היסוד שעליו דיבר הרמ"ק לעיל שעם ישראל הוא גוף מאוחד בעל מטרה אחידה הוא אשר מפכה בלבבות. הלוחמים האמיצים מרגישים בשעת הקרב תחושת שליחות עצומה, לא שליחות אישית עבור תועלת משפחותיהם אלא עבור הגוף הלאומי האחדותי שאליו הם שייכים בקשר בל ינתק. כך מסביר הרב את דברי הגמרא שלוחמי בית דוד העליונים הגישו לנשותיהם גט כריתות טרם יציאתם למלחמותיהם, וזאת בכדי להדגיש את העובדה שלמלחמה הקשה הם לא יוצאים בשם תועלת גשמית ומשפחתית פרטנית, אלא בשם כל ישראל. בשם הגוף האחדותי שאליו הם שייכים. שנזכה בעז"ה להתעלות אל מעלה רמה ועליונה הרואה את אחינו בית ישראל כחלק נכבד מאיתנו ממש.

ברכה על סוכר ועל קני סוכר

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

מהי הברכה על הסוכר:

בה"ג – בורא פרי העץ.

גאונים- קנים מתוקין שסוחטין אותן ומבשלין מימיהן עד שיקפו וידמו למלח ברכתם בורא פרי האדמה, וכן המוצץ אותם הקנים.

רמב"ם- אין קני הסוכר נקראים פרי ולכן ברכתם שהכל. שלא יהא הדבש של אלו הקנים שנשתנים ע"י האש עדיף מדבש תמרים שלא משתנה ע"י האש ועדיין מברכים עליו שהכל.

והב"י ביאר בדעת הרמב"ם שהוא חולק על מה שאמרו שהמוצץ אותם קנים מברך בורא פרי אדמה, בכך שכתב "שאין זה נקרא פרי ומברכים שהכל", ועל מי שסובר "שעל המים היוצאים מהם ונעשו סוכר מברכים עץ" כתב "שלא יהא פרי הדבש של אלו הקנים שנשתנה על ידי האור גדול מדבש תמרים".

והטור השיג על הרמב"ם, שאין לדמות לדבש תמרים, מכיון שהתמרים הם פרי ונוטעים אותם על דעת לאוכלם ולכן כשהם נשתנו נשתנית גם כן ברכתם כדין כל הפירות שמברכים על המשקין שיוצאים מהן שהכל (חוץ מיין ושמן), אבל קני הסוכר שאינן ראויים לאכילה ועיקר נטיעתם על דעת הדבש ודאי שזה נחשב פריין וברכתן בורא פרי העץ.

והב"י כתב שדברי הטור דברי טעם הם, ואעפ"כ כיון שפלוגתא לברך שהכל עדיף מכיון שעל כולם אם אמר שהכל יצא.

פסיקת הלכה:

השו"ע פסק: "על הסוקא"ר מברך שהכל וכן המוצץ (שמוצץ קני הסוכר עצמם) קנים מתוקות שהכל".

המ"ב (עג) ביאר שבארצותם גדלים קנים מתוקין וסוחטין אותם ומבשלין מימיהם עד שיקפה וידמה למלח.

עוד כתב המ"ב (עד) שהסיבה שברכת הסוכר שהכל היא משום שהם לא עדיפים מדבש תמרים שנחשב כזיעה בעלמא וברכתו שהכל, וכ"ש כאן שהוא השתנה על ידי הבישול.

המ"ב (עו) ביאר שהברכה שהכל על הקנים היא משום שהקנה בעצמו הוא עץ בעלמא וא"א לאוכלו אלא שיש בו מתיקות וא"כ לא עדיף המוצץ את המתיקות מהעץ מאלו סחט את הזיעה הזאת ושתאו.

עוד כתב המ"ב שאע"פ שהשו"ע סתם לדינא שעל הסוכר ועל הקנים מברכים שהכל, מ"מ יש בזה מחלוקת ראשונים, ואף הב"י רק מספק פסק לברך שהכל שבזה יוצא בדיעבד לכולי עלמא, אך בדיעבד אם בירך עץ או אדמה יצא, ולכן כתב שגם בסוכר בימינו שעשוי מבוריקעס (מסלק) ג"כ לכתחילה יש לברך שהכל אך בדיעבד אם בירך אדמה יצא.

ר' שילה בכר זכה בשובר לרכישה ב100 ₪ במכון בקורסים הדיגיטליים

הפטרת כי תשא מלכים א - פרק י"ח

הרב יוסף חיים / עורך בעלון מכון יגדיל תורה

בפרשת השבוע שלנו מתגלה שבר גדול הלא הוא מעשה העגל .העם עובד עבודה זרה שלושים ותשעה ימים לאחר הינתן התורה ,לאחר כריתת הברית של ריבונו של עולם עם בני ישראל על הר סיני . מעשה העגל הינו "מעשה הלעג" בהיפוך אותיות .מסתתר בו לעג להשם ולתורתו.

בהפטרה, בתקופת המלך אחאב ,לועג העם לעג לקודשי ישראל. העם שכח כל קשר לבריתו עם ה', ותרבות ריבוי האלילות בשיאה. יתר על כן ההנהגה של העם עושה כל מאמץ כדי להשכיח לא רק את התורה שניתנה בסיני, אלא גם להרוג את הנביאים המביאים את דבר ה' אל העם .

זהו שבר גדול מאוד, שבר שרק אדם עם אמונה גדולה כמו אליהו הנביא יכול לעמוד כנגדו ולעשות כל מאמץ כדי להניע את העם השקוע כ"כ בעבודה זרה, לחזור לאלוקי אברהם. אותו אברהם אבינו שמסר את נפשו ונילחם בעבודה הזרה .

העם זקוק ל"רענון זיכרון" באופן בהול ,ולכן אליהו הנביא מחליט שאין מנוס והוא חייב לגרום לעם להגיע "למעמד הר סיני השני" .כל העם יעמוד בפעם השניה ויחוה בפעם האחרונה בהיסטוריה התגלות אלוקית אל מול עם שלם .

ביציאת מצרים ה' עשה שפטים במצרים ואילו הדור הזה של אליהו הנביא יווכח מהעם בכוחו של אליל הבעל.מעשה העגל מהדהד גם בהפטרה מאחר וישנו עוד סוד במילה "עגל" והוא גלע (גלעין).על מנת שהגלעין ינבט ויצמיח צמח כלשהו-הוא צריך להיטמן באדמה ולהירקב.- כך גם הגאווה של האדם. כל עוד אינו מרגיש שפל רוח -לא יוכל לקבל את דבר ה' על ליבו באמת .אליהו הנביא שם את האצבע על שורש הבעיה ופונה לעם ישראל : "וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל-כָּל-הָעָם וַיֹּאמֶר עַד-מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל-שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים אִם-יְהוָה הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם-הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא-עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר."

לא אחאב הוא הבעיה וגם לא איזבל אשתו שרודפת את נביא האמת כדי להרגו.הבעיה נעוצה בעם שלא יודע את נפשו ,בבלבול המחשבה והלב . העם צריך להיות כמו שאומרים בשפה חסידית "בביטול" .כמו אותו גלעין שנרקב באדמה,שאינו נראה וחשוב ככלום.לא ביטול כוחות החיים חס ושלום, כי אם ביטול מחשבת הגאווה .

שלוש שנים של בצורת יזומה ,בעידודו של אליהו הנביא ,הפילה את העם על הברכיים מתחננים למים .אף כוח אלילי לא עזר לעם ישראל בהבאת ענני גשם אל הצמאים והרעבים ,האדם ובהמתו.

נשאלת השאלה מדוע התוכחה של אליהו הנביא כל כך קשה ? אליהו הנביא חושש לעתיד העם.הוא חושש שחטאיו של עם ישראל יגרמו לו לגלות וחורבן הבית,והעם יסבול מצמא ורעב רוחניים ופיזיים קשים.זהו חלק ממוסר ההשכל שביקש הנביא ללמד את העם : "עַד-מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל-שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים "

אליהו רוצה הכרעה .העם הגיע "לבשלות" .אחרי שלוש שנים של בצורת הם מוכנים עכשיו לשמוע כל דבר, גם על פולחן לא פופולרי באותה תקופה: לעבוד רק אל אחד .נראה לאליהו הנביא שהלבבות הוכשרו לגילוי אלוקי.

אליהו הנביא רוצה לחדש את הברית עם הקב"ה בהר הכרמל .באופן סימבולי הוא לוקח שתים עשרה אבנים ושנים עשר כדי מים כנגד 12 שבטי ישראל .התעלה שאליהו חופר סביב המזבח ב' סאתיים, שזהו בדיוק גודלו של המשכן .

"וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְכָל-הָעָם גְּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ כָל-הָעָם אֵלָיו וַיְרַפֵּא אֶת-מִזְבַּח יְהוָה הֶהָרוּס."

אליהו הנביא מחדש את המזבח ההרוס, כמנסה לחדש את היחסים השבורים עם ריבונו של עולם .

רק אחרי שהברית היתחדשה, והאש ירדה מהשמיים ואכלה את הקורבן, והעם צעק ה' הוא האלוקים :רק אז ירד הגשם ,שהרי מים משולים לתורה .ממש כמו במעמד הר סיני לאחר ה"נעשה ונשמע" כשהשם הוריד את התורה השמיימית אל העם.

שאלת השבוע

בכמה בטלה נמלה שנפלה לתבשיל?

ר׳ שילה בכר—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש״ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל״ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז״ל

ניתן לשלוח מזל״ט או איחולי ברכה למייל או לוואטאפ של המכון עד יום חמישי.

>> המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

הלוחות. אחד המדרשים נמצא בשמות רבה (מז): ״ויאמר ה׳ אל משה כתב לך את הדברים האלה, הה״ד (תהלים קיט) טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך, לטובתו של משה נתענה ק״כ יום שקבל את התורה.. אמר הקדוש ברוך הוא נצטערת חייך אין אתה מפסיד, בלוחות הראשונות לא היו אלא י׳ הדברות בלבד עכשיו שנצטערת אני נותן לך הלכות מדרשות ואגדות, שנאמר כתב לך את הדברים האלה״.

הנציב מבאר, שבלוחות הראשונים לא היה את כח החידוש, אלא היה רק את מה שקיבל משה רבנו: דיוקי מקראות והלכות. בלוחות הראשונים לא היה ניתן לחדש דבר הלכה על ידי י״ג מידות ופלפולי הלכה שנמצאים ברחבי התלמוד. בלוחות הראשונים, כל התורה שבעל פה הצטמצמה רק לדברים המקובלים מפי משה רבנו, ולא היה ניתן לדמות מילתא למילתא.

אומנם, בלוחות השניים ניתן כח לכל תלמיד ותיק לחדש הלכה על פי י״ג מידות והתלמוד. אלא שבהתחלה רק משה וזרעו עסקו בזה, ולאחר מכן, בערבות מואב משה רבנו הוכיח את ישראל שיקבלו גם הם דרך הזו.

זו גם הסיבה שבלוחות השניים ציוה הקב״ה למשה שיפסל אותם בעצמו ולא יירדו שלמים מן השמים, להורות שבכח לוחות השניים ההלכה מתחדשת על ידי עמלו של האדם בתורה בצירוף סיוע מהשמים, בדיוק כמו הלוחות עצמם שנעשו ע״י משה

ואת הכתיבה עשה הקב"ה.

וזה מה שאמרו חז"ל (ויקרא רבה כב, א) שאפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש היה בלוחות. היינו, בזכות הלוחות השניים ובכוחם היה ניתן לחדש את כל ההלכות.

יוצא מכאן, שעל אף שקדושות הלוחות הראשונים הייתה גדולה יותר, מ"מ הלוחות השניים היו מכובדים מן הראשונים בענין זה של כח החידוש.

עוד מבאר הנציב, שאם לא היו נשברים הלוחות הראשונים, היה יותר קל להגיע להוראה ע"י סברא ודימוי מילתא למילתא, אך לאחר הקלקול יש צורך להתייגע בתורה ולשננה, וזו המעלה המיוחדת שבלוחות השניים.

בדיוק ביחס זה בין הלוחות הראשנים לשניים, נמצא היחס בין התלמוד הבבלי לתלמוד הירושלמי. אומנם הירושלמי קדושתו רבה יותר, משום שנכתב ע"י אמוראים יותר מוקדמים, וגם כי קדושת ארץ ישראל הועילה, מ"מ כח התלמוד הבבלי גדול יותר.

ומה שאמרו במסכת סנהדרין (כד ע"א): "במחשכים הושיבני כמתי עולם אמר רבי ירמיה: זה תלמודה של בבל" אינו נאמר לגנאי חס ושלום, אלא אדרבא, בא לומר, שכוחו הנפלא של התלמוד הבבלי הוא להאיר את ההלכה אפילו במחשכים כמו בבל ושאר חוץ לארץ שאין בהם אור ארץ הקודש. ומסיים הנציב: "ומעין זה בבחינה עליונה היה הבדל בין לוחות ראשונות לאחרונות".

רואים מכאן, שכעת, משניתנו הלוחות השניים, בכדי להגיע לגדלות בתורה ולהוראה יש צורך בעמל גדול, ולמות באוהלה של תורה (ברכות סג ע"ב).

שבת שלום!